

ח א מיי פ"ו מהלכות
תרומות הל' ו סג
לאון רכו:
ט ב מיי פ"ב מהלכות
גיטת הלכה ד סג
עשין ע"א טו"ע ח"מ סימן
ע"ג:

מוסף רש"י

דין ארבע מיתות. דין
שמים שהוא דוגמתו (טו"ס)
(ח) פורענות בדי שמים
הדומה למיתה שהוא
ממויז בה (סנהדרין לז).
או נופל מן הגג. דומה
דסקילה דתנן בית הסקילה
היה גובה שמי קומת אדם
מן העליון על ודמיו כ"י
(טו"ס ח) ובע"ז סנהדרין
לז. או היה דרטה.
ארי דורסו כדמיו ומפילו
לארץ וגם זה דומה לסקילה
(טו"ס ח) או נחש
מכישו. דקלי ליה יזרא,
אדם של נחש שורפו
(סנהדרין לז). או נגסר
למלכות. ומיתה מלכות
ממזין את רשעו כד"ל,
והגב נמי סקיף הוא
בסורבני. כדמיו (טו"ס ח)
חולי גברות (טו"ס ח).

דין ד' מיתות לא במלכו. וה"ל והא חמר בהשוכר את הפועלים
(ב"מ פג): בההוא דוקפיהו אע"פ שהיה חייב סקילה שצעלו הוא
וזכו נערה המאורסה ו"ל כשצעל זנו תמלה ואח"כ הוא דהוי צעולה
והרי הוא בחנק אבל קשה לחזוין כמה עצריינים ועודי עבודת כוכבים
שמתים על מותם ויש לומר דע"י
תשובה הקב"ה מיקל ולפעמים מוחל
לגמרי או זכות תולה לו ואינו נפרע
ממנו בחייו וצ"ל אחד דיני ממונות
נחש הוא לפי שהחמיר עליו יותר:
ד' שאב"ל תרומה לאביו פטור.
ואוכל תרומה שזוגג והיזד
במעילה לרבי דלמר במיתה (פסחים
דף ג). דחייב גזירת הכתוב הוא
וה"ל לאביו דפטור חייבי מיתות בידי
שמים אי ר' נחוניא ס"ל כרבי דלמר
היזד במעילה במיתה אמאי תניא
בפרק כל שעה (פסחים דף טו. וס)
האכול חמץ של הקדש במועד יש
אומרים לא מעל ואמרין מאן י"א
רבי נחוניא בן הקנה והא כיון דגלי
רחמנא גבי הקדש דלא שייך קים ליה
(א) דאם לא כן אין לך אדם שמועל
הקדש א"כ צפסק נמי דאיכא כרת
ליחייב ולא הוה לן למימר דקים ליה
בדרבה מיניה וכ"ת במיתה דקדש
דוקא גלי רחמנא דלא אמרינן דקים
ליה בדרבה מיניה אבל התם דהוי
צפסק דאיכא כרת לא גלי קרא א"כ
הא דתנן התם (סע דף ג): האוכל
תרומת חמץ צפסק שזוגג משלם קרן
וחומש במזיד פטור מן התשלומין
ומפרש בגמ' במזיד פטור דקים ליה
בדרבה מיניה כרבי נחוניא והשמה
שזוגג נמי ליפטור משום כרת דפסק
דלפי' שזוגג אמרי' דקים ליה בדרבה
מיניה כדאמרין לקמן בפירקין (דף
לה) אלא ע"כ משום דגלי רחמנא
במיתה דתרומה שזוגג דלא אמרינן
קים ליה בדרבה מיניה וה"ה כי
איכא כרת ולא אמרינן דוקא במיתה
דגלי גלי אבל כי איכא כרת לא ו"ל
דשאי שזוגג דתרומה משום דתשלומין

דדיה כפרה ולא ממנא כדאמרין במסכת תרומות (פ"ו מ"א) דאם רצה כהן למחול אינו יכול למחול משום דלא הוי ממון אלא כפרה
ואפילו אוכל תרומת עממו דלא גזל מידי משלם כפרה לעממו וחומש לכהן ולכך לא שייך קים ליה בדרבה מיניה לפטורו מכפרה אבל
קין וחומש של הקדש אינו משום כפרה אלא משלם ממון שגזל הקדש ומדע דתרומה חייב משום דכפרה הוא ולא משום כיון דגלי
גלי דהא לרצא דלא פטור במיתה מטעם דקים ליה בדרבה מיניה מאי טעמא לא מיפטור אוכל תרומת חמץ צפסק אלא ודאי משום
כפרה הוא) וה"ל והא דתנן בפרק נושאין (יבמות דף טו): כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה ושחררו זה את זה וכן ספק בן תשעה
לראשון או בן ו' לאחרון דאמרין אם אכלו בתרומה אין משלמין קרן וחומש ואמאי קרן דכפרה הוא ליחייבו מספק וי"ל דדאי לרבי
להפריש אלא אין נותנין לכהן ולפי זה א"כ לומר שהכפרה תלויה בהפרשה והא דלין הכהן יכול למחול היינו לענין שלא לרבי לרבי
להפריש אבל לאחר שהפריש יכול למחול לו שיהא שלו: וְאֲבִי פטור והאמר רב חסדא ב"ר. הכי נמי הוה מני לאקשווי אמתימין
דכל שעה (פסחים דף ג): דקתני פטור מן התשלומין לפי מה דמוקמינן לה כרבי נחוניא בן הקנה: א"י דמצי לאהדורה ניהדרה. וכי לא
מיהדר חייב דמיתה לא פטרה ליה דלא אחיא עד דבלע לגמרי: וְאִי דלא מצי לאהדורה אמאי חייב. פירש בקונטרס אמאי חייב
מיתה וקשה לר"י דלוקי כגון שמתרצו מניה לו לתחוב דהשמה ודאי חייב מיתה אע"ג דלא מצי לאהדורה וממון נמי לא מיחייב כיון
דלא מצי לאהדורה אלא על הנאת גרונו ומעיו וההיא שעתא קים ליה בדרבה מיניה ונראה לר"י דה"פ אמאי חייב ממון והרי הוא לא
גזל והנהאמו לא מיחייב דע"ג דאמר' (ב"ק דף ק"א): גזל ולא נתייאשו הצעלים וצא אחר ואלו רצה מזה גובה כו' היינו דוקא לפי
שהדירה הגזול אין נותנין צעלה שזה שני גזולו אבל הכא דצעלה שזה נהנה ממנו כבר הוא אבוד מן העולם שהוא צמקום דלא אפשר
לאהדורה אין לו על השני כלום ו' וריצ"ב"א מפרש כשיטת רש"י ופשיטא ליה להש"ס דליירי כשתחוב לו צע"כ דכשתחוב לו מרצונו מיד
כשמשים צפוי ולא אהדרה קנאה מיד להתחייב באונסין ואין באין כחאד דמסתמא מניחה צפוי ואח"כ תחוב לו בצאצבו או בכוש ואח"ל
שהוא צראש הכוש מתחלתו ועד גמר בית הצליעה מ"מ קונה אותו צפוי להתחייב באונסים אע"ג דיכול לנתקו ולהביאו אלכו * דדוקא
לענין הגט אמרי' היכא דיכול לנתקו דלא הוי גט משום דבעינן כריתות והא אגידא ביה אבל לענין זכיה אשכחן צפ"ק דב"מ (דף ט.
וס) טלית חזיה על גבי קרקע וחזיה על גבי העמוד והגביה חזיה שעל גבי קרקע דלא קני מטעם שיכול לנתקה ולהביאה אלכו
וכיון שאינו זוכה מטעם זה ה"ה דאינו מגרע זכית האחר שהוא מונח בתוך ידו או בתוך פיו מטעם זה ועוד דלכל הפחות קונה
מתנה כמו שנים שהגביו מניחה ולכך פשיטא ליה להש"ס דבאונס מיירי וה"פ אונס הוא ופטור ממיתה וממון דאנן סהדי דלא ניחא ליה
באחילת אסור: א צריבא דמצי לאהדורה ע"י ידי הדחק. והשמה ליכא למימר דניהדרה דאין מרויחין צעלים בכך דכבר נמאסו
הלכך ליכא חיוב ממון אלא ע"י הנאת מעיו ולא באין כחאד אע"ג שחצירו גולה הואיל ויכול להחזירה הויא כמו שהיא צעין והרי הוא
בזעלה ונהנה בה ואם תאמר והא אמרינן בפרק בהמה המקשה (חולין דף ע"ג) גבי טומאה בזעלה דלא מטמאה לא משום דלא חזיא
דנהי דצפניו לא חזיאן] שלא צפניו מיחוא חזיא א"כ אי הוה מהדר לה הויא חזיא וי"ל כגון דמעיקרא לא הוי צה כי אם שוה פרוטה
או מעט יותר ועמה שנתקלקלה קלת אינה שוה פרוטה ואפילו אי זה נהנה וזה לא חסר פטור * מ"מ כיון דשוין כל שהוא או מיחייב
בכל כדאמרין התם (ב"ק דף ג): משום דא"ל את גרמת לי היקפא ימירתא מיחייב בכל הנאה או משום שחוריתא דלשיתא מיחייב
לכולי עלמא בכל וריצ"ב"א פ"י דמיירי אפי' באוכלין דלא מאיסי וכיון דתחוב לו צבית הצליעה ובלע ונהנה מיד חשוב באין כחאד
אע"פ שאין כחאד ממש כדאשכחן בסוף פרק ד' חזין (יבמות דף ג). וס) דמפרש צעל מוס שמשם צטומאה דלחו צבדי הדדי כגון שחנק
אצבעו בסכין וטאה אע"פ שאי אפשר שלא יגע בסכין קודם שיתחוב: * רב אשי אמר בור שאב"ל תרומה משריו וקדש שיראיה ב"ר.
פ"ה דסבירה ליה לרב אשי דמיתה ליה ותשלומין ליה פטור ופליגי ארצב"ל דלמר בפרק קמא דסנהדרין (דף י. וס) פלוני צא על צת
פלוני והחמו נהרגין ומשלמין ממון ליה ונפשות ליה פ"י ממון לצת שרצו להפסיד לה כמותה ונפשות ליה שאומר שצא עליה ואין נראה
ו דאי חשיב אכילת תרומה וקריעת שיראין ממון ליה ונפשות ליה א"כ תקשי ליה לרצא הא דתנן בהמניח את הכד (ב"ק דף ג): וס) והוא

דין ד' מיתות. עונש דוגמתם: נופל מן הגג. דומה לסקל שדוחפין
אותו מצית הסקילה לארץ דגובה צ' קומות היה כדאמר' בנגמר הדין
(סנהדרין דף מה):. מיה דויספו. ארי מפילו לארץ והורגו בדריסה:
נחש מכישו. והארס שורפו: נמסר למלכות. והן ממזין ראשו
בסיף כי כן דרך המומתין על ידיהן
והוא גבור. מלג"ט: מן האיש הוא.
שהוא חייב מיתה צ"ד: ושמי אני
אם פני והכרסי. למדנו שהכרת במקום
מיתה וחילופה: זר שאכל תרומה.
במזיד הוא במיתה צדי שמים ולא
צכרת. כרת הוא חורעו נענשין דכתיב
(ויקרא כ) עריירי יחי: לאציי פטור.
מתשלומין דנפקא ליה מחסון צדי
שמים וכל אסון שמשמע ב"ן במיתה
צ"ן צכרת: ולאציי פטור. במיתה.
נתי נמי דמיתה צדי שמים פוטרת
מתשלומין אבל היכא דלכיל תרומה
דגזילה מי מיפטור הא כיון דלאגבה
קניה וחייב בתשלומין ואפילו משרף
ומתחייב צנפשו לא הוי עד דלכיל
לה: שפסח לו חצרו. דלא אגבה
ולא קניה ולא מיחייב בתשלומין אלא
צצליעתו מתחייב דמי הניית מעיו
ולא דמי כולה וצהיה שעמא חיוב
מיתה נמי איכא: איצעי ליה לאהדורה.
וכי לא אהדרה מהיהא שעמא איהו
מוזיק לה דראשון לאו מידי עזד ולא
נמחייב לכהן כלום: ואי דלא מצי
לאהדורה אמאי חייב. מיתה אונס
הוא: ע"י הדחק. דאי נמי אהדרה
ממאסא ולא חזיא לצעלים הלכך מגזל
לא גולה אמאי קא מתייבית ליה
בתשלומין אהנאת גרונו ומעיו הויא
שעמא חיוב מיתה איכא: משקין של
תרומה. ולא תדקקה לשנויה צבית
הצליעה אלא מכיון שמתחב לתוך
פיו אימאסא לה ולא מניית לאיחויבי
משום גזילה דהא לא חזיא למידי
אלא אהניית גרונו ומעיו מיחייב
ומיתה ותשלומין צאים כחאד:
וקרע

א) ו"א"מ כיון בלעם ליה
נתקלקל והיך חייב מו עלה
כדאמר פ"ק דכריתות ודף
ל. הכן ששך שגן של
תרומה בן צמו ישראל
מתעבל צו ואינו חושש וי"ל
דהתם ודאי נתקלקל שכבר
נגמרה כל האתמו אבל הכא
לא נגמרה כל האתמו
בצליעה לחודיה. מ"י.
ג) ו"ע"י מוס' צבא קמא כ:
ד"ה הא, א) ויטוד יש
להיות דלפיה הוי
מפטר' לאציי מוזי
בתרומה ואע"ג דגלי
רחמנא גבי שזוגג דלא אמרי'
קים ליה בדרבה מיניה
במיתה דמרום אלא ודאי
משום כפרה הוא ויש לדמות
דשאי שזוגג דמרום לפי
שמיניט שהוא חמור שמשלם
חומש. מ"י. ד) ו"פ
ריצ"ב"א לא יתישב כמזון
דקמארי אי בעי גזין ואפ"ל
לאהדורה אלא ע"י הדחק
כבר נהנה גרונו ונאין כחאד
וא"מ והיך יתחייב ממון
כיון שמתחב לו צבאונס וי"ל
כיון דמצי לאהדורה ע"י
הדחק ולא הדרה מנח ליה
בנאה זו. מ"י. ו) ו"פ
ממון אצ שצ"ו להפסידו
חמורה כ"ל. מהרש"א.
ו) ויטוד דלכתי מאי איכא
בין רצא לאציי דלפי אי הוי
כבר רצא דלוקי מחסון אסון
הוי מיחייב כיון דהוי ממון
לוח ונפשות ליה. מ"י.

תורה אור השלם

ו. ואם העולם יעלימו
עם הארץ את עיניהם מן
האיש ההוא בתחו
מורעו למלך לבגליה
המית אהו. ושמיני אני
את פני באיש ההוא
ובמשפחתו ויבשרתי אתו
ואת כל הזנים אחריי
לונות אחרי המלך מקרב
עמם: ויקרא כ ד-ה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואי וכו' דדוקא
לענין תנ"ך. ממה לי הא
להיא איתא כן צב"מ ז
ע"א ולע"ג: ד"ה לא
צריבא וכו' פ"ה בין
דשוין כל שהוא. ע"י צב"ק
דף כ ע"ב מודה הא
איתמינו:

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה ואי וכו' קים
ליה בדרבה מיניה דלס:

לענין רש"י

ב"ר"ן מלג"ט. דלקת
שקדים מוגלחית.